

Ewaluacja dorobku naukowego poszczególnych badaczy i powiązana z nią parametryzacja jednostek naukowych to obecnie jeden z newralgicznych mechanizmów organizacji nauki w Polsce. W niektórych swoich aspektach mechanizm ten wymaga istotnych korekt, a szczególnie palące są trzy kwestie związane z uprawianiem badań humanistycznych:

1. konieczność znaczącego **dowartościowania ewaluacyjnego monografii** (autorskich i wieloautorskich), które w humanistyce – a zwłaszcza w literaturoznawstwie i polonistyce – pozostają nie tylko podstawową i niedającą się niczym zastąpić formą prezentowania efektów badań, ale są też szczególnie ważnym narzędziem poznania i głównym kanałem komunikacji naukowej, powinny więc być odpowiednio docenione ewaluacyjnie;
2. potrzeba ewaluacyjnego **dowartościowania prac słownikowych i edycyjnych**, w tym **zwłaszcza edycji źródeł**, które mają fundamentalne znaczenie nie tylko dla badań literackich, ale też – co ma istotny wymiar kulturowy i społeczny – dla zachowania ciągłości kultury literackiej oraz dla trwałości jej dotychczasowych dokonań;
3. potrzeba parametryzacyjnego **dowartościowania** tych **efektów literaturoznawczego namysłu, które – jak eseistyka czy krytyka literacka – najczęściej nie mieszczą się w tradycyjnie zakreślonych ramach dyskursu naukowego** i w związku z tym – mimo że wymagają najwyższych kompetencji – rzadko ukazują się w wysoko punktowanych czasopismach, choć w wielu wypadkach posiadają znaczną (niekiedy wręcz przełomową) wartość poznawczą i jednocześnie – docierając również do odbiorców spoza kręgu akademickiego – spełniają wyjątkowo dziś istotne powinności wynikające z poważnego traktowania społecznej odpowiedzialności humanistyki (od jej wymiarów edukacyjnych i kulturotwórczych po te aktywności, które biorą się z charakterystycznego dla badań humanistycznych krytycznego namysłu nad rzeczywistością); to samo dotyczy **tłumaczeń dzieł literackich** (wraz z opracowaniem) i **przekładów dzieł z zakresu humanistyki**, które również wymagają mocnego dowartościowania ewaluacyjnego.

Propozycje konkretnych rozwiązań przedstawiamy w załączeniu, deklarując jednocześnie, że członkowie Komitetu Nauk o Literaturze PAN są gotowi wziąć udział w pracach zmierzających do **przygotowania i wdrożenia szczegółowych rozwiązań ewaluacyjnych**, które wyjdą naprzeciw wskazanym wyżej kwestiom, a w związku z toczącymi się obecnie dyskusjami o potrzebie zmian w sposobie **kształtowania wykazu czasopism naukowych** zgłaszamy postulat uwzględnienia eksperckiej roli komitetów naukowych PAN w realizacji tego zadania.

prof. dr hab. Paweł Próchniak
| przewodniczący KNoL PAN

propozycje

ad 1

Konstrukcja wielu baz bibliometrycznych (uwarunkowana przyjętymi przy ich tworzeniu założeniami) sprawia, że brakuje w nich odpowiedniej reprezentacji monografii, a zgodnie z dostępnymi badaniami cytowania monografii i rozdziałów stanowią w pracach naukowych znaczącą część (według niektórych źródeł nawet do 70%). Proponujemy zatem **dla ewaluacji** dyscyplin naukowych przeprowadzanej **za lata 2022-2025**:

- umożliwienie zgłoszenia w dyscyplinach nauk humanistycznych **dotatkowego slotu** publikacyjnego przypadającego **na monografię naukową** lub redakcję monografii naukowej z I poziomu wykazu wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe;
- rozważenie **zniesienia podziału w wykazie wydawnictw na dwa poziomy**, natomiast w wypadku utrzymania takiego podziału zgłaszamy potrzebę przyjęcia obiektywnego kryterium dla wskazania polskich wydawnictw w wykazie na poziomie II oraz postulujemy **zwiększenie liczby punktów za monografię** z I poziomu do 300, z II poziomu do 400 oraz w konsekwencji zwiększenie liczby punktów za rozdziały w tych monografiach oraz ich redakcje.

ad 2

Proponujemy **dla ewaluacji** dyscyplin naukowych przeprowadzanej **za lata 2022-2025**:

- umożliwienie **zgłoszenia edycji naukowych** dzieł (w tym opracowań krytycznych dzieł literackich tłumaczonych z języków obcych) **z pełną punktacją przysługującą monografii** zgodnie z ostatnim wykazem wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe;
- doprecyzowanie definicji recenzji naukowej oraz zastosowanie **dla recenzji naukowych pełnej punktacji** wynikającej z aktualnego wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych.

ad 3

Proponujemy na potrzeby **kolejnych ewaluacji**:

- zdefiniowanie warunków **włączenia** takich efektów namysłu literaturoznawczego jak **eseistyka i krytyka literacka oraz przekłady** dzieł literackich (wraz z opracowaniem) i tłumaczenia dzieł z zakresu humanistyki **do procesu przekazywania informacji o dorobku** do systemów ministerialnych i **określenie ich punktacji**;
- **uznanie**, w dziedzinie nauk humanistycznych, **istotnego znaczenia publikacji o charakterze krytycznoliterackim** oraz **materiałów dydaktycznych do nauki języka i literatury polskiej** dla kreowania wpływu na społeczeństwo i uwzględnienie możliwości wskazywania ich w kryterium III parametryzacji jako dowodów **wplywu społecznego**.